

Nye indsatser på trækvildtområdet

Arbejdet med trækvildtarterne rækker uvilkårligt ud over Danmarks grænser, og det internationale samarbejde er således ofte i fokus. Danmarks Jægerforbund arbejder dog også med trækvildt på nationalt plan, hvilket dette års trækvildtoversigt i høj grad afspejler.

Tekst: Iben Hove Sørensen, trækvildtkonsulent, DJ

Foto: Kim Henriksen

NATUR/VILDTFORVALTNING: På de kommende sider får du en oversigt over DJ's arbejde med trækvildt i det forgangne år. Nogle af artiklerne trækker tråde tilbage i tiden, mens andre peger frem – en balancegang mel-

lem historik og fremsynethed, som ofte er påkrævet i forhold til arbejdet med trækvildt. Præcis som det ofte er nødvendigt at balancere mellem nationale og internationale hensyn.

Gåseforvaltning

Et godt eksempel på denne blanding af fortid, fremtid, indland og udland er det arbejde, som varetages og koordineres af gåseforvaltningsplatformen under Vandfugleaftalen (AEWA). Ar-

bejdsgruppens årlige møde samt diverse task force-møder om de enkelte arter blev i år afholdt i Perth i Skotland.

Forvaltningsplanerne for grågås og bramgås blev begge vedtaget på vinterens partsmøde i Vandfugleaftalen (se Jæger 2/2019), og derfor kunne vi på mødet i Skotland drøfte den videre implementering af disse planer. Arbejdet skrider støt, men langsomt frem, og undervejs tages der hensyn til alles ønsker og bekymringer. Forhåbentlig er tiden brugt godt; resultatet vil i så fald være en forvaltningsmodel, som alle parter føler ejerskab for.

Som vanligt blev der også indgået nye aftaler angående kortnæbbet gås og tajgasædgås. Anbefalingen fra den internationale arbejdsgruppe blev, at jagttiden på kortnæbbet gås i Danmark fortsat skal inkludere januar, og at Danmark i den kommende jagtsæson har en kvote på 174 tajgasædgæs (se også artiklen i Jæger 10/2019).

Der blev i øvrigt delt ros ud til jægerne, idet det omsider ser ud til, at de danske og norske jægere – på trods af naturlige udsving i de årlige tællinger – har haft succes med at stabilisere den voksende Svalbard-bestand af kortnæbbet gås. Det betyder, at forventningen om, at bestandsstørrelsen kunne reguleres ved hjælp af jagt, er blevet indfriet med succes. Forudventer endnu nogle år med ønsker om et øget udtag af bestanden, men det er sandsynligt, at vi inden længe må forvente en reduktion af den årlige kvote af kortnæbbede gæs.

Key concepts

I 2019 er de såkaldte "key concepts" blevet opdateret for samtlige EU-medlemslande. Key concepts knytter sig til EU's Fuglebeskyttelsesdirektiv og omfatter i korte træk en oversigt over de jagtbare (og potentielt jagtbare) arters forårstræk- og yngleperioder.

Ifølge EU's Fuglebeskyttelsesdirek-

tiv kan der ikke fastsættes jagttid i disse perioder, og det var derfor yderst positivt, at Miljøstyrelsen og DCE, Aarhus Universitet, valgte at gennemføre opdateringen gennem en inkluderende proces med deltagelse af de organisationer, som er repræsenteret i Vildtforvaltningsrådet.

Det er ikke nogen simpel opgave at definere tidspunktet for opnået selvstændighed af ungerne og heller ikke at finde en klar indikator for forårstrækkets start, men bl.a. de mange indtastninger i DOF-basen og DOF's ynglefugleatlas (Atlas III) gjorde arbejdet væsentligt lettere. Nu mangler blot EU-Kommissionens vurdering af, om de enkelte landes key concepts tilsammen danner et realistisk billede af fuglenes træk- og yngleperioder.

Rødlistede havdykænder

Ganske som de foregående år har der i 2019 været fokus på de rødlistede havdykænder. Undersøgelsen af havlit og

Nationalt og internationalt fokus på trækfuglene

Stig Egede Hansen,
kreds 6.
Formand for
Trækvildt- og Jagt-
hundeedvalget

Tekst: Stig Egede Hansen

Danmarks Jægerforbund har taget initiativ til at danne et netværk af nordvest-europæiske jagtorganisationer, i første omgang ved at indkalde til et indledende møde på Kalø. På dette møde drøftede organisationerne mulighederne for ikke blot at observere, men derimod i højere grad at handle og reagere på de aktuelle bekymringer angående fremtiden for vore trækvildtarter og mulighederne for jagt på disse. Organisationerne vil fremadrettet arbejde mere aktivt og målrettet, blandt andet med forbedringer af levestederne for de trækvildtarter, som er i tilbagegang.

Flere af arterne i trækvildtsøjlen er under pres. Her kan nævnes edderfugl,

taffelend, fløjlsand og havlit. Flere af disse arter er truede på verdensplan, og der er ifølge Vandfugleaftalens kriterier behov for at udarbejde og implementere adaptive forvaltningsplaner for alle fire arter, hvis det fortsat skal være muligt at fastsætte jagttid på arterne. Fordi såvel EU som Danmark har indgivet reservationer mod fredning af de fire arter, kan Danmark og andre EU-lande dog stadig vælge at fastholde jagttid på dem.

Andre arter er dog i fremgang, og her tænkes især på gæssene. Grågås og bramgås er arter med voksende bestandstal, som er ved at være så store, at det giver problemer med markskader – især for bramgås, hvorpå der ikke kan fastsættes jagttid, giver dette udfordringer. For begge arter arbejdes i øjeblikket med forvaltningsplaner, og med hensyn til markskader er der, på Lolland og Falster, igangværende forsøg omkring nævnte markskader og løsninger på disse.

For alle arter og især arter i tilbagegang er viden og forbedring af levesteder vigtig. Dette arbejde skal ske både nationalt og internationalt. Jeg nævnte tidligere, at en del af det nordvesteuropæiske samarbejdes arbejdsopgaver er vidensindsamling

og definering af fokusområder for arbejdet med levesteder. Nationalt har Danmarks Jægerforbund allerede flere ansatte, der arbejder med levestedsforvaltning i Danmark.

Vedr. sæler har Danmarks Jægerforbund den indstilling, at vi gerne vil have jagttid på sæler under visse forudsætninger. Lovgivningsmæssigt kan det dog kun lade sig gøre for spættet sæl. DJ's holdning er, at en evt. jagttid skal have bred politisk opbakning i befolkningen, at selve jagten foretages af uddannede jægere, og at det nedlagte bytte skal udnyttes. Med hensyn til gråsæl er østersøbestanden i vækst, hvilket giver problemer for fiskerierhvervet, især på Bornholm. Der er her givet tilladelse til at regulere et antal gråsæler, og Danmarks Jægerforbund har indvilget i at stille reguleringsjægere til rådighed for at hjælpe de bornholmske fiskere. Vel at mærke uddannede og testede reguleringsjægere. Her synes dog at være en eller anden praktisk forhindring, idet der kun er reguleret en gråsæl fra 2016 og frem til nu!

Flere af ovennævnte emner uddybes i de følgende artikler, SÅ GOD LÆSELYST. seh@jaegerne.dk

> fløjlsand, som Aarhus Universitet og Danmarks Jægerforbund sammen har gennemført, er nu afsluttet, og den endelige rapport udkommer inden længe.

Det betyder dog ikke, at arbejdet med de to arter er overstået. En undersøgelse af de to arters genetiske diversitet er allerede igangsat med

støtte fra Jægernes Naturfond, og det er desuden planen at videreføre arbejdet med fødeundersøgelser og kondition hos ænder nedlagt i danske farvande.

Udover havlit og fløjlsand, som begge er kategoriseret som sårbare på den globale rødliste, er der også grund

til at holde fokus på arter som taffel-and, bjergand og edderfugl, som alle er rødlistet som sårbare på europæisk plan. Disse arter vil absolut være iblandt de kommende fokusarter for Danmarks Jægerforbunds trækvildtindsats.

ih@jaegerne.dk

Edderfuglen er blandt de arter, som både Danmarks Jægerforbund og Waterfowlers' Network vil fokusere på i 2020. Foto: Colourbox.

I oktober 2018 blev de første skridt taget til oprettelsen af et nordvesteuropæisk netværk af trækvildtjægere. Netværket er centreret omkring syv jagtorganisationer, men inkluderer også forskere fra Aarhus Universitet samt internationale organisationer som AEWA, Wetlands International og FACE.

Netværket mødtes igen i maj 2019, og efterfølgende er organisationerne blevet enige om at oprette en sekretærfunktion, som i første omgang er finansieret for en toårig periode. Denne funktion placeres indtil videre hos Danmarks Jægerforbund.

Netværkets navn bliver Waterfowlers' Network.

**1/3 ann
90 x 184**

Hvordan virker regulering af bramgæs?

Tekst: Jesper Madsen, Aarhus Universitet/DCE, og Christian Clausen, DJ, Guldborgsund
Foto: Flemming Højer

NATUR/VILDTFORVALTNING: Antallet af bramgæs, der overvintrer og raser om efteråret og foråret i Danmark, er steget fra få tusinde i 1990'erne til mere end 200.000 i dag. De mange gæs giver anledning til konflikt med landbrugsinteresser, fordi gæssene søger føde på græsarealer langt hen i maj og på vintersæd, vårsæd og frøgræs. Da bramgæsen ikke er jagtbar, kan landmændene forsøge at afbøde skaderne på deres afgrøder ved at bortskræmme og regulere gæs på marker, hvor de gør skade. Naturstyrelsen udsteder et stigende antal reguleringstilladelser, og de danske jægere, som udfører reguleringen, nedlægger et stigende antal; i dag mere end 20.000 om året. Men er reguleringen effektiv som skræmmemiddel, og hvordan kan den tilrettelægges, så skaderne på landbruget minimeres, samtidig med at bramgæssene får dækket deres økologiske behov? Kan der skabes et samarbejde mellem lodsejere og jægere på tværs af ejendomsskel, så man ikke bare flytter rundt på problemet? Og er der mulighed for at udvikle en lokal af-sætning af de gæs, der nedlægges ved regulering? Det er nogle af de spørgsmål, som et forskningsprojekt forsøger at besvare i den sydlige del af

Guldborgsund Kommune, hvor konflikten mellem landbrug og bramgæs er steget eksplosivt. Projektet gennemføres af Aarhus Universitet, Danmarks Jægerforbund, Guldborgsund, SEGES og VKST i tæt samarbejde med de lokale lodsejere, og det er tæt koblet op mod den internationale forvaltningsplan for bramgæs under Vandfugleaftalen, som er vedtaget i 2018. Projektet finansieres af Miljøstyrelsens ekstra jagttegsmidler og 15. Juni Fonden.

Et spændende projekt

I foråret 2019 har vi udført et pilotforsøg med forskellig intensitet af bortskræmning og regulering, og vi har registreret gæssenes bevægelsesmønstre og områdeudnyttelse hos 20 bramgæs, som vi fangede og mærkede med gps-sendere i starten af marts. I det nuværende efterår vil vi udføre forsøg med etablering af aflastningsområder på roemarken efter høst, kombineret med effektiv regulering på vintersædsmarker. Vi har iagttaget, at gæs og svaner har stor forkærlighed for at søge føde på roespild, som er meget energiholdigt. Traditionelt pløjes markerne hurtigt efter høst, hvorefter der ikke er føde tilgængelig, men hvis markerne harves, kan der for-

blive høje tætheder af spild, som vil være tilgængelig for fuglene. Således kan vi afprøve, hvor meget "gulerod" og "pisk" der skal til for at afbøde skader på afgrøderne. Reguleringen på vintersædsmarkerne skal tilrettelægges i en aftale mellem lodsejerne og jagtlejerne. Blandt jægerne er der i øjeblikket ikke stor erfaring med at drive effektivt reguleringsjagt på bramgæs. Derfor giver erfarne gåsejægere de lokale jagtlejere træning i, hvordan og hvor tit regulering skal udføres for effektivt at holde gæssene væk fra marker, hvor de ikke er ønsket. Effektiv gåsejagt og -regulering er spændende, men også krævende, både hvad angår udstyr, tidsforbrug, erfaring med gæs og deres reaktion på lokkegæs og kald. Derfor er der behov for et engagement fra de lokale jægere og en lokal organisering, hvis problemerne skal løses. For at finde ud af, hvad der skal til for at få en lokal aftale mellem lodsejere og jægere til at fungere, vil deltagerne blive interviewet om deres interesser og erfaringer.

Projektet løber indtil videre frem til foråret 2020, men vi håber på at kunne fortsætte efter det, da forsøg, samarbejde og opbygning af erfaring tager tid.

jm@bios.au.dk

Landbrugslandet kan byde på **flere** **levesteder** til trækvildtet

Afgræsning er en af de effektive midler til at forbedre levestedsvilkårene for mange arter – herunder især gæs, vade- og andefugle, som udgør store dele af trækvildtet.

Det er ikke kun markvildtet, der bliver mere og mere trængt i landbrugslandet. Der mangler ligeledes steder, hvor trækvildtet har mulighed for at yngle, raste og fouragere. Danmarks Jægerforbund ønsker at få et større fokus på at skabe optimale levesteder, så også det vildt, der ikke nødvendigvis bruger Danmark hele året, får bedre forhold.

TEKST: Lena Lieder, vildt- og naturkonsulent, DJ

Foto: Thomas Iversen

NATUR/VILDTFORVALTNING: Størstedelen af arealerne i Danmark er tilknyttet landbruget. Den stigende specialisering og tekniske udvikling har intensiveret den moderne jordbearbejdning i form af dræning, sprøjtning, gødsning m.m. Med disse midler er det blevet muligt for landbruget at inddrage mere og mere jord i drift. Det byder ikke blot på en større produktion, men ofte fører det også til

store, monotone produktionsarealer. Oveni dette har de tidligere ekstensivt drevne arealer mistet deres produktionsmæssige betydning og dermed det økonomiske incitament til at pleje dem med f.eks. slæt eller afgræsning. Disse før lysåbne områder, såsom våde enge med lavvandede søer, har før budt på vigtige levesteder, hvor de trækkende vade- og andefugle kunne yngle, raste eller fouragere. Når de

kommer til at stå ubenyttede hen, risikerer de at gro til. Alt i alt er resultatet en manglende variation med et tab af den brede vifte af levesteder til vildtet, som den tidligere landbrugsnatur kunne tilbyde.

Bredere fokus på levesteder

DJ har længe haft fokus på at skabe flere og bedre levesteder i landbrugslandet. Da vildtet ikke lader sig stoppe

af grænser og ikke nødvendigvis er stedfast til en og samme matrikel, kræver det et samarbejde over større arealer for at kunne forvalte vildtet optimalt. Via DJ's markvildtindsats er der opnået en række positive erfaringer med oprettelsen af lokale markvildtflaer. Her har frivilligt samarbejde på tværs af skel medvirket til, at det økologiske rum i det dyrkede land er udvidet. Men tiltagene har især været med fokus på at forbedre markvildtets levesteder. Her ønskes der nu et bredere fokus, der også koncentrerer sig om andre vildtgrupper. Herunder vil der ske en større prioritering af at forbedre vilkårene for trækvildtet ude i landbrugslandet. Dette vil på sigt føre til en udvidelse af markvildtindsatsen til en levestedsindsats.

Også en hjælpende hånd til de ikke-jagtbare arter

Mange af de jagtbare bestande af fugle, der benytter Danmark undervejs på deres træk, er overvejende i antalmæssig god stand. Disse har været tilpasningsdygtige i forbindelse med de ændrede tilstande ved landbruget. Bl.a. sørger de vintergrønne marker og store arealer med majs for, at vi finder en fremgang i flere af de bestande af gæs og svømmeænder, vi har mulighed for at efterstræbe. Men samtidig findes der markante nedgange i antallet af individer ved mange af de arter af trækfugle, der i Danmark ikke er fastsat jagttid på. Herunder kan bl.a. nævnes den for landbrugsnaturen kendte karakterart viben. Den har haft sværere

ved at tilpasse sig ændringerne og har dermed lidt tab pga. de manglende levesteder og fødesøgningsmuligheder. Når DJ arbejder med rådgivning om implementering af vildttiltag på landbrugsarealerne, er det ofte, fordi jægerne ønsker at forbedre deres jagtmuligheder. Når der skabes bedre vilkår på markerne, er der større mulighed for, at vildtet genererer et overskud, som de kan høste af. På den måde sikrer de en bæredygtig jagt. Men de ikke-jagtbare arter, f.eks. viben, vil ligeledes opleve en stor gavnlig effekt ved de flere og optimerede levesteder, da der, på lige fod med det jagtbare vildt, også skabes plads til dem i landbrugsnaturen. Således føres jagt til at være en del af den aktive naturforvaltning.

Biologien er vigtig ...

DJ ønsker at kunne tilbyde rådgivning og uddannelse indenfor levestedsforvaltning på højeste niveau. Dette kræver, at vi har en stor grundviden, som vi hele tiden forsøger at optimere. Derfor har DJ et stort fokus på at udvikle projekter, der kan forbedre både vores ekspertise samt muligheden for at dele denne på bedste vis med vores medlemmer. Blandt andet arbejdes der altid for, at vi er fuldt opdateret på det biologiske felt. Den biologiske baggrund er yderst vigtig ved design af sammensætningen af de tiltag, vi ønsker at gøre brug af for at forbedre levestederne. Vi ved allerede, hvordan de tiltag, vi rådgiver om, har effekt på det jagtbare vildt. Men vi arbejder på at opnå en bedre kortlægning af alle

sidegevinsterne ved dem, f.eks. hvordan og hvor meget de bidrager til biodiversiteten.

... men biologi er ikke alt

Den viden, vi kan samle ind om biologien, er altafgørende for at kunne sikre en korrekt baggrund at bygge en effektiv forvaltning på. Men DJ arbejder ligeledes med at udvikle projekter, der ikke kun fokuserer på de biologiske faktorer. For at kunne sikre flere og bedre levesteder i landbrugslandet skal der tages initiativ til at implementere dem, og det skal kunne ske på lovlig vis. Da landbrugslandet er en af de store aktører, arbejder DJ med at finde de måder, hvor vi på bedste vis kan motivere landmanden eller arealforvalteren til at bidrage til vildtforvaltningen på deres jorde. Dette foregår ofte på tværs af skel og interesser. Derfor er der udviklet projekter, der skal hjælpe os med at finde frem til de menneskelige forhold, der findes ved oprettelse og videre drift af samarbejder på tværs af skel og interesser. Projekterne kan være med til at inddrage større arealer, hvilket kan være afgørende for en optimal forvaltning af de mobile arter. Ikke mindst skal det være muligt at udføre tiltagene, så det foregår på lovlig vis samt med mulighed for at opretholde landbrugsstøtteordningerne, da landbruget ofte er afhængigt af dette. De krav, der ofte stilles for at kunne opfylde muligheden for støtteordningerne, er ikke ensbetydende med god natur. DJ arbejder hårdt på at udfordre støtteordningerne og finde alternativer, der kan kombinere en effektiv landbrugsdrift og udvidet plads til naturen.

Fra teoretisk til praktisk vildtforvaltning

DJ arbejder således med at udvikle en bred vifte af projekter. Formålet med dem er at anvende den erfaring, der opnås, til at bane vejen for at kunne gå fra teori til praksis. På denne måde vil der kunne realiseres en effektiv forvaltning af levesteder med et bredt fokus på flere af arterne, herunder trækvildtet, jagtbare som ikke-jagtbare, tilknyttet landbrugslandet. Dermed kan vi sammen sørge for bedre og flere levesteder og på sigt ikke bare forbedre vores, jægerne, jagtmuligheder, men især også den bredere landbrugsnatur. ll@jaegerne.dk

Viben er en af de ikke-jagtbare trækvildtarter, som vi ser mindre og mindre til i landbrugslandet. Men når der implementeres tiltag ude i markerne, der tilgodeser de jagtbare arter, nyder viben også godt af den ekstra plads.

Jagt i et fuglemekka

Det var en stor dag, da jagten i det statsejede Skjern Enge område startede for 17 år siden. Hvad er jægerens status – og hvad siger NST til jagtudøvelsen?

Tekst og foto: Max Steinar

NATUR/VILDTFORVALTNING: Da det første skud blev affyret i naturgenopretningsprojektet Skjern Enge i jagtsæsonen 2002, var det en meget stor dag; forud for det cirka 250 millioner kroner dyre projekt havde de lokale jægere været tvivlende og angste over for, hvorvidt jagt nu også ville blive tilladt. Men sådan blev det, og lige siden har både de lokale og mange andre jægere nydt godt af de jagtlige herligheder i et 840 hektar stort vådområde af de i alt cirka 2.500 hektar i Skjern Enge, hvor ænderne kan sværme som dansemyg en stille og varm sommeraften.

I 2002 var der 13 jagtforeninger involveret i jagten, via ”Skjern Ådalens Jægersammenslutning”. Disse 13 foreninger disponerede over i alt 120 jagtkort, som blev fordelt i forhold til foreningernes størrelse, og alle hæftede solidarisk for jagtlejen til staten. Herudover rådede og råder Naturstyrelsen over 30 kort, man sælger via annonce i Jæger.

Området er inddelt i tre delområder benævnt vest, midt og øst. Og jægerne er delt i tre hold a 50. Dengang jagede man i ét delområde ad gangen, mere præcist torsdag aften, fredag aften og

lørdag morgen, så hvert hold på skift var på jagt. Og man skiftedes til at starte jagten torsdag aften.

Men det viste sig, at ænderne lynhurtigt forstod, hvornår der var jagt, og lørdag morgen var der kun få ænder tilbage i det pågældende område. Hvilket en undersøgelse af DCE også fastslog. Forstyrrelsen blev vurderet til at være for stor for fuglene i Hestholm Sø, samtidigt med at der gik for lang tid, inden de vendte tilbage til delområderne.

Derfor blev reglen for cirka ti år siden ændret. Hestholm Sø blev fritaget for jagt, og dernæst skiftede jægerne herefter mellem de tre områder på denne måde: torsdag aften i det ene område, fredag aften i det næste område og lørdag morgen i det tredje område. Således at jagttrykket er spredt ud.

Vilkårene

Forud for hver sæson er der en introduktionsaften, hvor de to opsynsmænd, som er koblet på jagten, viser rundt i de tre delområder: Hvor kan man parkere, hvor går man ud i områderne, hvad skal man passe på, hvor er skel, etc.?

Jægerne må gå ud i områderne to timer før solnedgang/solopgang. Jagten må starte halvanden time før solnedgang/-opgang. Og lørdag må man jage til halvanden time efter solopgang.

Man må anvende op til fem lokkere samt skjul. Apporterende hund skal naturligvis medbringes.

Forud for denne sæson var der fire af de oprindeligt 13 jagtforeninger, som ikke længere ville være med i ordningen. Deres kort blev derfor overtaget af de tilbageblevne ni foreninger, som i denne sæson betaler 199.500 kroner for jagten.

Der er to fællesjagter i henholdsvis november og december.

Tilfredshed

Peter Nissen har været formand for ”Skjern Ådalens Jægersammenslutning” i alle årene. Jeg har besøgt ham i hans hjem i Tarm, hvor de to andre medlemmer af bestyrelsen også var til stede, nemlig Hans Jørn Dahl og Ole Lembcke Pedersen. Ole er ”grønskolingen” i bestyrelsen med sine 65 år, mens Hans Jørn er 66, og Peter er 72 år. Også Ole og Hans Jørn har været i

bestyrelsen siden starten. Samtidigt med at de alle tre har været eller er formænd for lokale foreninger.

Ikke overraskende er trioen generelt godt tilfreds med ordningen: – Ja, set i lyset af, hvor tvivlende nogle var i starten over, hvorvidt der nu blev jagt eller ej, siger Peter Nissen. – Det er min oplevelse, at folk hygger sig med hinanden på tværs af foreningsskel og geografisk tilhørsforhold. Vi har jægere fra Skanderborg, Herning og endog København! Ja, vi har ovenikøbet fået en forespørgsel fra en franskmand – men da var alle kort udsolgt. Jeg har dog tænkt mig, at er han frisk på at komme, vil jeg sørge for at tildele ham et gæstekort, så han kan få en smag på, hvad det er, Skjern Enge har at tilbyde.

Ole Lembcke glæder sig over, at jagten blev mulig, og at det ikke blev ”Rige tyskere”, der kom til fadet, men de lokale jægere. Lokalt tilhørsforhold var et krav i starten, som der siden blev ændret på, så alle danskere kunne nyde godt af muligheden.

Hans Jørn Dahl er ikke udelt begejstret, idet han selv er ret stor lodsejer med i alt cirka 300 hektar i området.

Han har oplevet, at på hans egen jagt er antallet af fugle faldet drastisk – fordi Skjern Enge virker som en magnet. Og så pointerer han, at der jo ”kun” må jages i en tredjedel af det omlagte område.

Naturstyrelsens rolle

Skovfoged Mads Bank-Mikkelsen er Naturstyrelsens ankermand på Skjern Enge. Han udtaler, at som lodsejer og jagtudlejer indretter Naturstyrelsen jagtkontrakter og jagtens udøvelse efter mange forskellige hensyn. For at leve op til kravene har sammenslutningen ”ansat” to opsynsmænd, der sikrer, at der tages alle nødvendige hensyn jægerne imellem, hensyn til de øvrige brugere af Skjern Ådal, vildtet mv., men også så jagtlovens bestemmelser og de jagtetiske regler overholdes i almindelighed.

Samarbejdet med bestyrelsen og de to opsynsmænd fungerer rigtig fint, hvorfor Naturstyrelsen Blåvandshuk også generelt er tilfreds med den foreliggende jagtmodel og jagtens udøvelse i Skjern Enge.
mst@jaegerne.dk

Interesseret i et jagtkort?

Alle danske jægere kan komme i betragtning til køb af et jagtkort til 1.800 kroner (alt er udsolgt i 19/20).

I 2018/19 blev der rapporteret i alt 2.892 stykker vildt.

Se mere på www.skjernaajagt.dk.

Vildtudbyttet

2018/2019: 2.743 stykker vildt i alt, hvoraf 2.441 var ænder, og 270 var gæs.

2017/2018: 2.498 stykker vildt i alt, hvoraf 2.191 var ænder, og 176 var gæs.

2016/2017: 3.031 stykker vildt i alt, hvoraf 2.650 var ænder, og 286 var gæs.

2015/2016: 2.537 stykker vildt i alt, hvoraf 2.200 var ænder, og 264 var gæs.

2014/2015: 2.481 stykker vildt i alt, hvoraf 2.227 var ænder, og 128 var gæs.

2013/2014: 2.783 stykker vildt i alt, hvoraf 2.637 var ænder, og 75 var gæs.

2012/2013: 2.099 stykker vildt i alt, hvoraf 1.874 var ænder, og 171 var gæs.

Sælregulering på Bornholm

Siden 2016 har en gruppe specialuddannede jægere stået til rådighed for fiskerne i en forsøgsordning, hvor der kan reguleres op til 40 gråsæler om året. Men hvordan går det med at få reguleret sælerne?

Tekst: Sabina Rohde, biolog, DJ **Foto:** John Frikke

NATUR/VILDTFORVALTNING: Igennem længere tid har bornholmske kystfiskere klaget over gener fra gråsæler, der ødelægger deres garn og fangst. Derfor blev der i 2016 indført en ordning, hvor en gruppe specialuddannede reguleringsjægere skulle stå til rådighed og hjælpe fiskerne med at regulere problemsæler omkring Bornholm.

Indsatsen blev stabled på benene i samarbejde mellem Miljøministeriet, fiskerne og jægerne via Danmarks Jægerforbund.

Som følge af aftalen kan der skydes 40 sæler om året indenfor 500 meter af fiskernes fiskeredskaber. Derudover kan jægerne nedlægge sælerne fra land eller fra en stilleliggende båd eller platform.

Indsatsen er sammensat sådan, at en fisker kan ringe til en reguleringsjæger, når der opleves en problemsæl. I havnen er der lavet aftale med to hurtige skibe, der mod penge til brændstof fragter jægeren ud til lokaliteten. Dette afhænger i sagens natur af, at skibet ligger i havn. Af forsikringsmæssige årsager er det ikke muligt, at fiskerne tager jægerne med ombord på egne skibe.

Herefter kan jægeren, hvis forholdene tillader det, nedlægge sælen.

Ikke en blankocheck

Det har hele vejen været et krav fra jægerforbundets side, at det skal være uddannede jægere, der står for reguleringen, da det at skyde en sæl kræver særlige færdigheder. Sæljagt er en svær disciplin, og anskydninger skal undgås så vidt muligt. Derfor gennemgik jægerne, der meldte sig til projektet, en skrap uddannelse, der bestod af en teoridel såvel som en praktisk prøve.

Jægerne blev uddannet i gråsælens anatomi, fysiologi og en række juridiske bagvedliggende forhold for forsøgsordningen. Derudover har jægerne bestået en skydeprøve, hvor de skulle ramme et mål på 40, 60 og 80 meters afstand med stor præcision.

Hvad er der reguleret?

Sælregulering er et svært håndværk, som kræver en stor del tålmodighed og gode skydefærdigheder. Men fremfor alt

De kegleformede tænder er et effektivt våben, når gråsælens store fødebehov bestående af fisk, krebsdyr og bløddyr skal dækkes. Gråsælens knurhår, der er placeret omkring snuden og øjnene, hjælper sælen med at finde føde i mørkt og grumset vand.

Gråsælen

Gråsælen var tidligere en almindelig art i de danske farvande, hvor den i dag optræder fåtalligt. Antallet af gråsæler, der observeres i Danmark, er dog stigende. I 2007 begyndte gråsælen igen at yngle i Danmark, dog vurderes det, at maksimalt 20 hunner får unger i Danmark hvert år. Det formodes, at antallet af gråsæler i de danske farvande vil stige fremadrettet. Gråsælen forsvandt fra Danmark som følge af intensiv jagt.

kræver en effektiv regulering, at jægerne rekvireres til opgaven. Frem til nu har efterspørgslen på jægerne hjælp ikke været overvældende, og arbejdet har kun medført en enkelt nedlagt sæl.

Hvorfor skydes der ikke flere sæler, hvis problemet er så stort? Når vi taler med reguleringsjægerne, står det klart, at fiskerne ikke rekvirerer jægerne assistance i det omfang, man kunne forvente i forhold til problemets omtale. Meldingerne fra fiskerne til jægerne om den manglende involvering er varierende, men det overordnede svar går på, at det er for bøvlet.

Jægerforbundet og sæljægerne vil gerne hjælpe fiskerne, men det skal være indenfor rammen, der er fastsat af ministeriet. Det må antages, at sælernes adfærd i forbindelse med fiskeri, specielt omkring faste redskaber eller langliner, hvor sælerne kan æde af fangsten på dybt vand uden mulighed for, at det opdages, er en af de primære årsager til det manglende udtag. En anden stor udfordring er bjergning af evt. regulerede sæler, da de hurtigt synker, og vanddybden forhindrer bjergning.

Alt imens holder jægerne deres færdigheder ved lige – senest ved et skydearrangement i starten af august. Arbejdet med reguleringsindsatsen koordineres af den lokale sælreguleringskoordinator, Otto Hansen, der har været med hele vejen. Han melder, at jægerne er uddannede, står klar og faktisk kun venter på, at fiskerne tager sagen fra ord til handling.

sro@jaegerne.dk

Hvorfor regulering?

Gråsælen er fredet, men er på EU's Habitatdirektivs Bilag 5.

Det betyder, at den kun må reguleres og kun i et omfang, som ikke truer sælens bevaringsstatus.

Østersøbestanden af gråsæl tæller cirka 5.000 individer, så forsøgsordningen truer ikke bestandens status.

At nedlægge sæler kræver gode skydefærdigheder. På det åbne vand skaber bølgerne bevægelse i båden, og samtidig gør de det svært for skytten at holde fokus på sælen.